

Lepidoptera in 1959

door

J. A. W. LUCAS

Extra generaties en vliegtijden.

De winter 1958—1959 is zeer zacht geweest, hetgeen tot resultaat had, dat vele soorten zeer vroeg verschenen. Dit geldt uiteraard slechts voor die soorten, die als pop overwinteren. Daarnaast is 1959 echter gekenmerkt door de zeer lange en mooie zomer met hoge temperaturen, maar vooral ook door de droogte. De gunstige temperaturen hebben er voor gezorgd, dat ook de in andere stadia overwinterende dieren vroeg verschenen en zijn er, in combinatie met de zachte winter, voor verantwoordelijk dat van vele soorten een extra generatie verscheen, die in andere jaren niet of nauwelijks optreedt. Helaas was echter de herfstvangst niet gunstig, zodat vele der extra generaties niet geconstateerd konden worden; men kan slechts gissen tot welke extra waarnemingen een gunstige herfst aanleiding zou hebben gegeven. Een nadeel van 1959 is stellig de droogte geweest. Talrijke soorten leverden daardoor dwergen op, vaak in vrij aanzienlijke percentages. In hoeverre de droogte er voor verantwoordelijk is, dat enkele soorten in 1959 schaars waren, is niet uit te maken.

Hoewel men geneigd is in dit bijzondere jaar late vangsten tot een extra generatie te rekenen moet men toch zeer voorzichtig zijn. Enkele voorbeelden van m.i. late exemplaren zijn: *Lasiocampa quercus* (+7); *Roeselia albula* (+ 23); *Parastichtis suspecta* (+ 5) en *Rivula sericealis*, gen. 2 (+ 4). De tussen haakjes gegeven getallen geven het aantal dagen aan dat de soort later was dan de door LEMPKE in de Catalogus gegeven data. Een ander punt, dat de interpretatie van de data bemoeilijkt, is, dat, evenals o.a. door LEMPKE aangegeven wordt, ik vermoed dat bij vele soorten de eerste generatie in twee gescheiden groepen vliegt. Deze tweede vliegperiode ligt gewoonlijk ongeveer in het begin van juli. Wil men nu over de juiste situatie beslissen, dan zal het in vele gevallen noodzakelijk zijn over een doorlopende serie waarnemingen van één plaats te beschikken. Een dergelijke reeks is in 1959 op Oostvoorne verkregen, helaas met een onderbreking van 9 tot 29 juli. In dit verband moet ook gewezen worden op de mogelijkheid, dat zgn. derde generaties in werkelijkheid een tweede vliegperiode van de tweede generatie weerspiegelen, afstammelingen zijn van de tweede groep van de eerste generatie. Een ander punt, dat in dit geheel van problemen naar voren komt is de vraag, of wellicht allerlei soorten in verschillende stadia overwinteren (hetgeen de twee vliegtijden zou verklaren), zodat partiële generaties van het vorig jaar verantwoordelijk zijn voor de extra vliegtijd van de eerste generatie (het aantal dieren van deze extra vliegtijd is gewoonlijk veel kleiner dan de normale groep). Ik zou dan ook willen aansporen om in 1960 zeer in het bijzonder er op te letten of dergelijke extra vliegtijden wellicht gaan optreden bij soorten, die in 1959 een meer of minder duidelijke extra generatie hebben geleverd.

Van de volgende soorten is iets over de v l i e g t i j d op te merken. *Smerinthus ocellata* L. De soort verscheen van 29 april tot 6 juni, daarna van 4 juli tot 1 augustus. Deze tweede groep van ongeveer 21 exemplaren behoort

mogelijk geheel tot de tweede generatie (met uitzondering wellicht van de dieren tussen 4 en 9 juli).

Laotboë populi L. De eerste generatie vloog van 29 april tot 13 juni; daarna was de soort weer van 4 juli tot 22 augustus aanwezig met ongeveer 27 dieren. Het bij de vorige soort gegevene geldt ook hier; de dieren van begin juli waren zeer vers.

Pergesa porcellus L. Gen. 1 vloog van 9 mei tot 27 juni en vermoedelijk weer op 7 en 9 juli. De tweede generatie vloog van 29 juli tot 30 augustus in ongeveer 64 exemplaren; voor deze soort wel bijzonder veel.

Cerura vinula L. vloog reeds op 3 april (—6).

Pheosia tremula Cl. Behalve op de ongunstige avond van 27 juni was de soort iedere dag aanwezig tussen 29 april en 5 september. De laatste dieren behoren mogelijk tot een derde generatie (bv. een gaaf ♀ op 31 aug.).

Clostera curtula L. Gen. 2 verscheen op 9 juli (—4).

Clostera anachoreta F. Op 27 augustus verscheen een dier, dat mogelijk tot een derde generatie behoort.

Leucoma salicis L. vloog reeds op 6 juni algemeen in de Kampina (—15).

Euproctis similis Fuessl. was eveneens reeds op 6 juni aanwezig (—10). De tweede generatie vloog van 12 sept. tot 4 okt. (10 exemplaren).

Lasiocampa quercus L. vloog nog op 19 augustus (+7). De soort vliegt echter vaker zo laat; zo was de soort op 17 aug. 1946 vrij gewoon in Meyendel.

Dendrolimus pini L. Op 6 juni 4 exemplaren waarvan al 3 afgevlogen waren (—23).

Drepana falcataria L. Gen. 2 vloog van 4 juli tot 22 aug. Daarna verscheen nog een exemplaar op 30 aug., dat mogelijk tot een derde gen. behoort.

Drepana binaria Hufn. Gen. 2 vloog van 9 juli tot 22 augustus; daarna verscheen nog 1 dier op 30 aug. en 3 op 5 sept. Waarschijnlijk betreft het hier reeds de derde gen.

Cilix glaucata Scop. Gen. 2 vloog van 27 juni tot 5 aug. Daarna verscheen 1 dier op 13 aug. gevolgd door een groep van ongeveer 135 exemplaren tussen 19 aug. en 5 sept. Deze laatste groep behoort zeker tot de derde gen.

Tethea duplaris L. Gen. 1 vanaf 9 mei (—4), gen. 2 vanaf 13 aug. (—9).

Tethea ocularis L. Gen. 1 vanaf 9 mei (—16). Een tweede gen. verscheen op 19 en 22 aug., totaal 2 ex.

Nola cucullatella L. In 1959 vloog een nog niet door LEMPKE vermelde tweede gen. op 30 aug. en 5 sept., samen 2 ex.

Roeselia albula Schiff. was begin juli gewoon, na eind juli telkens 1 exemplaar op 13, 19, 22, 29, 30, 31 aug. en 5 sept. Het is mogelijk, dat een enkel dier hiertussen tot een tweede gen. behoort.

Celama aerugula Hb. Na 1 aug. weer een exemplaar op 22 aug., dat mogelijk tot een tweede generatie behoort.

Eilema deplana L. vloog reeds op 6 juni (—14).

Coscinia cribraria L. vloog van 4 tot 9 juli, daarna weer een exemplaar op 31 aug. Mogelijk een tweede gen.

Phragmatobia fuliginosa L. Gen. 2 vanaf 4 juli (—3) tot 22 aug., daarna weer 3 op 30 en 1 op 31 aug. (derde gen.?).

Spilosoma lubricipeda L. (*menthastri* Esp.) Gen. 1 van 29 april (—2) tot 9 juli; daarna weer 1 op 5 aug. (gen. 2; —8).

Spilosoma urticae Esp. vloog van 4 juni tot 7 juli (+2).

Solenobia triquetrella F.v.R. Eind maart werden in Kerkrade een groot aantal cocons verzameld, die van 5 tot 10 april de ♀♀ leverden (—6).

Apatele tridens Schiff. Gen. 1 vloog van 9 mei (—7) tot 4 juni en daarna waarschijnlijk opnieuw van 4 tot 9 juli. Gen. 2 vanaf 29 juli (—11) tot 19 aug.

Apatele aceris L. vloog vanaf 9 mei (—6).

Apatele megacephala F. vloog vanaf 9 mei (—4). Wanneer de tweede gen. begon is moeilijk uit te maken, waarschijnlijk echter tussen 9 en 29 juli.

Apatele leporina L. Gen. 1 vloog reeds op 9 mei (—8), gen. 2 waarschijnlijk op 13, zeker op 19 aug. (—10, mogelijk —16) in telkens 1 exemplaar.

Agrotis ypsilon Hufn. De eerste dieren verschenen reeds in april (25 april) en vlogen tot 13 juni. Begin juli waren er opnieuw oude dieren, maar ook weer zeer verse exemplaren. Daarna was de soort tot begin okt. wel steeds aanwezig.

Agrotis segetum Schiff. Gen. 1 vloog van 9 mei tot 13 juni, daarna weer op 7 en 9 juli. Vanaf 29 juli is een doorlopende serie waarnemingen tot 3 oktober; deze dieren behoren stelle alle tot een in 1959 talrijke tweede gen. (—6), nl. ongeveer 68 dieren tegen ongeveer 23 van de eerste gen.

Agrotis clavis Hufn. Op 22 aug. 2 exemplaren van een tweede gen., die LEMPKE alleen van 2 sept. 1925 opgeeft.

Agrotis exclamationis L. vloog vanaf 9 mei (—5) tot 9 juli en daarna de tweede gen. van 13 (—4) tot 30 aug.

Agrotis puta Hb. Reeds op 9 en 13 mei telkens 1 ♂ (—14). De hoofdvliegtijd lag waarschijnlijk tussen 9 en 29 juli. Op 3 en 10 okt. verscheen de soort opnieuw (een zestal exemplaren); stellig is dit een tweede gen. geweest, waarop ook de kleinheid van de dieren wijst. Deze tweede gen. was nog onbekend. In de Catalogus geeft LEMPKE aan, dat de nakomelingen van de meidieren mogelijk in de hoofdvliegtijd eveneens verschijnen; deze mogelijkheid moet nu wel zeer onwaarschijnlijk geacht worden.

Ochropleura plecta L. De eerste datum van de verschillende generaties wordt nu 25 april (—6) en 4 juli (—11). Uit 1958 ken ik een vrij vers exemplaar van 11 okt. (Rotterdam, M. DEN BOER). Moet wel tot een derde gen. behoren, welke nog niet door LEMPKE vermeld wordt.

Axylia putris L. Op 5 aug. werd een exemplaar waargenomen, dat wel tot de tweede gen. behoort moet hebben (—14).

Diarsia mendica F. vloog reeds op 30 mei (—9).

Amathes c. nigrum L. werd voor het eerst op 9 mei waargenomen (—7).

Noctua interjecta Hb. vloog van 7 juli tot 22 augustus (+2), de top viel op 13 aug. met 8 ex.

Noctua subsequa Schiff. Op Oostvoorne verschenen 3 exemplaren op de lamp nl. telkens 1 op 4 juli, 12 sept. en 26 sept. (+11).

Noctua orbona Hufn. was wel heel erg te vroeg, nl. reeds op 23 mei (—38); desondanks vloog de soort nog door tot 26 sept.

Mythimna straminea Tr. In 1959 vloog een tweede gen., welke nog niet in de Cat. vermeld staat, nl. op 19 aug.

Mythimna pallens L. Gen. 2 vloog van 29 juli (—7) tot 12 sept. en was veel talrijker dan de slechts kort vliegende voorjaarsgeneratie.

Mythimna impura Hb. vloog van 4 juni tot 9 juli. Daarna nog een exemplaar op 1 aug. en 2 op 31 aug. De voorjaarsgeneratie was veel talrijker dan de tweede gen.

Mythimna pudorina Schiff. verscheen voor de eerste maal op 4 juni (—11).

Mythimna litoralis Curtis. Op 4 juni (—13) verschenen 2 exemplaren, en daarna op 12 sept. weer een exemplaar. Dit behoort stellig tot een tweede gen., die door LEMPKE nog niet vermeld wordt.

Mythimna lythargyria Esp. was 3 dagen te vroeg (13 juni).

Meliana flammea Curtis verscheen op 13 mei (—4).

Heliophobus albicolon Hb. Gen. 1 vloog vanaf 9 mei (—4).

Tholera cespitis F. vloog vanaf 29 juli (—4).

Hada nana Hufn. Zowel de eerste als de tweede gen. was 8 dagen te vroeg (resp. 6 mei en 29 juli).

Ceramica pisi L. Gen. 1 verscheen het eerst op 9 mei (—6).

Lacanobia trifolii Hufn. Gen. 1 verscheen reeds op 4 april (—27). Gen. 2 verscheen mogelijk reeds op 4 juli (—5). Ik acht het echter ook mogelijk, dat de dieren van begin juli een tweede groep van de eerste gen. vertegenwoordigen en dat de tweede gen. in werkelijkheid pas vanaf 5 aug. (29 juli?) vloog. Dit is meer in overeenstemming met de opmerking van COLDEWEY in de Catalogus, maar in tegenstelling tot LEMPKE's data.

Lacanobia contigua F. Gen. 1 vloog vanaf 13 mei (—8).

Polia advena F. Vanaf 4 juni (—9). In het eveneens vroege jaar 1957 vloog de soort echter nog veel eerder, nl. op 14 mei en 1 juni.

Mamestra brassicae L. Tussen 29 april (—8) en 4 juni verscheen de soort met 7 exemplaren op 5 van de 8 data; daarna verscheen de soort weer op 9 juli (2 exemplaren) en tenslotte weer gewoner van 29 juli tot 19 sept. De dieren van 9 juli vormen waarschijnlijk weer een tussengroep, behorende tot de eerste gen., de dieren van na 29 juli behoren wel alle tot de tweede gen.

Parastichtis suspecta Hb. vloog nog op 22 aug. (+5).

Cucullia asteris F. verscheen reeds op 4 juni (—30). LEMPKE vermeldt een exemplaar van 31 mei, maar vermoedt, dat dit e.l. zal zijn; dit is nu niet meer zo waarschijnlijk.

Cucullia umbratica L. was ook al zeer vroeg aanwezig en verscheen op 9, 13 en 23 mei om op 4 juni zijn hoogtepunt te hebben met 8 exemplaren. Wanneer de eerste gen. in de tweede overging is niet met zekerheid te bepalen; ik vermoed, dat de waarnemingen vanaf 29 juli (—9) tot de tweede gen. behoren (9 exemplaren).

Pyrrhia umbra Hufn. Gen. 1 vloog vanaf 4 juni (—7) tot 9 juli; daarna verscheen weer een exemplaar op 19 aug. Dit moet wel tot een tweede gen. behoord hebben. LEMPKE kende deze alleen van 25 aug. (gekweekt).

Chilodes maritima Tauscher. Van deze soort verscheen alleen een ex. op 22 aug. op de lamp te Oostvoorne. Het verse ex. moet wel tot een tweede gen. behoord hebben, die in de Catalogus niet vermeld wordt.

Coenobia rufa Hw. Oostvoorne, 13 en 22 aug. telkens een ex. Vermoedelijk wel late exemplaren van de eerste gen. (+8 en +17).

Arenostola extrema Hb. vloog al vanaf 13 mei (—15).

Arenostola phragmitidis Hb. Van deze soort zag ik een exemplaar van 8 okt. 1957 (Voorschoten, kapelaan GROENENDIJK), dat wel tot een tweede gen. moet behoren, welke extra gen. niet door LEMPKE vermeld wordt.

Arenostola elymi Tr. Op 13 aug. werd nog een exemplaar waargenomen, dat mogelijk tot een tweede gen. behoort. Het geringe aantal van in totaal 3 exemplaren laat niet toe iets met zekerheid te zeggen (de andere 2 waren van 27 juni en 9 juli); de vroegste datum, die ik van de soort ken, is 6 juni 1958 (—9).

Meristis trigrammica Hufn. Reeds op 9 mei (—7).

Caradrina morpheus Hufn. Gen. 1 vloog van 9 mei (—3) tot 9 juli. Gen. 2 vloog van 31 aug. tot 3 okt. Van deze tweede gen., die in de Catalogus niet vermeld wordt, werden 11 ex. waargenomen.

Hoplodrina ambigua Schiff. Gen. 1 vloog van 23 mei (—12) tot 4 juni met 13 exemplaren. De tweede gen. was veel gewoner (ongeveer 101 exemplaren) en vloog van 1 aug. tot 19 sept. (+7).

Hydraecia oculea L. vloog vanaf 4 juli (—13).

Hydraecia micacea Esp. Voor het eerst op 4 juli (—8).

Trigonophora meticulosa L. Gen. 1 vloog van 6 mei (—18) tot 13 juni, gen. 2 van 1 aug. tot 3 okt.

Apamea sublustris Esp. Vanaf 30 mei (—6).

Apamea crenata Hufn. Vanaf 9 mei (—4).

Jaspidia pygarga Hufn. Vanaf 9 mei (—11).

Earias clorana L. Vanaf 9 mei (—12). Ik bezit echter een exemplaar van Leiden, dat reeds op 2 mei verzameld werd (—19), bovendien een exemplaar van 4 sept. 1957, dat mogelijk tot een derde gen. behoort, welke gen. LEMPKE niet opgeeft.

Chryspidea festucae L. Op 2 okt. een exemplaar van een derde gen., welke niet door LEMPKE vermeld wordt.

Polychrisia moneta F. Gen. 2 vloog vanaf 19 aug. (—6).

Chrysoptera c. aureum Knoch. Vanaf 24 juni (—18).

Abrostola triplasia L. Gen. 2 verscheen vermoedelijk al op 9 juli (—7) en gen. 3 op 29 aug. (—20).

Abrostola tripartita Hufn. Gen. 1 vanaf 6 mei (—10) en gen. 2 waarschijnlijk vanaf 5 aug. (—6). Begin juli vloog een aparte groep, die wel een tweede golf van gen. 1 zal betekenen.

Scoliopteryx libatrix L. 7 overwinteraars werden van 14 maart tot 13 mei waargenomen, daarna verschenen er 3 op 7 juli en tenslotte 4 van 5 sept. tot 3 okt.

Lygephila pastinum Tr. Vanaf 13 juni (—6). Op 22 aug. werd een exemplaar van gen. 2 waargenomen; in de Catalogus wordt deze tweede gen. alleen van 10 sept. 1947 vermeld.

Phytometra viridaria Cl. Alle door mij waargenomen dieren stammen uit het tijdvak 5 tot 18 juli, dus precies tussen de twee door LEMPKE opgegeven vliegtijden.

Rivula sericealis Scop. Gen. 2 vloog volgens mij vanaf 29 juli tot 3 okt. (+4), toen nog een afgevlagen exemplaar op de lamp te Oostvoorne afkwam. 10 okt.

verscheen te Rotterdam op een winkelraam weer een vers exemplaar, dat zeker tot een derde gen. behoord moet hebben; LEMPKE vermeldt deze nog niet.

Laspeyria flexula Schiff. Vanaf 6 juni (—7).

Zanclognatha cribrumalis Hb. Vanaf 4 juni (—16).

Geometra papilionaria L. Vanaf 6 juni (—4).

Jodis lactearia L. Reeds 3 jaar neem ik de tweede gen. waar, ondanks de geringe kans, die ik als westerling bezit, nl. 5 aug. 1957, 16 aug. 1958 en 19 aug. 1959.

Jodis putata L. Op 29 juli 1959 verscheen er een exemplaar van deze soort op de lamp te Oostvoorne; deze tweede gen. wordt in de Catalogus niet vermeld.

Sterrha rusticata Schiff. 1 exemplaar werd op 31 aug. gevangen; het behoort waarschijnlijk tot gen. 2 (—10).

Sterrha fuscovenosa Goeze. Vanaf 4 juni (—13).

Sterrha dimidiata Hufn. Vanaf 4 juni (—11).

Sterrha subsericeata Hw. Van de tweede gen. kende LEMPKE slechts 1 exemplaar van 3 sept. 1926; in 1959 werden 7 exemplaren van deze gen. verzameld tussen 19 en 30 aug.

Sterrha inornata Hw. Vanaf 6 juni (—22).

Scopula ornata Scop. vloog van 9 mei tot 6 juni, daarna verschenen er 2 exemplaren op 7 juli, 2 op 5 aug. en tenslotte een doorlopende serie van 27 aug. tot 19 sept., die mogelijk een derde gen. aangeeft.

Scopula rubiginata Hufn. Eerst op 31 mei en 4 juni, daarna van 4 juli tot 22 aug. en tenslotte 5 sept. De interpretatie is niet zeker. Mogelijk betreffen de drie groepen 3 generaties. Mogelijk is echter ook, dat de tweede groep uiteen moet vallen in de groep 4 tot 9 juli, die dan een tweede golf van gen. 1 voorstelt, terwijl gen. 2 dan uiteenvalt in de groep 29 juli tot 22 aug. en het dier van 5 sept., als nakomelingen van de 2 groepen van de eerste gen.

Scopula marginepunctata Goeze. Vanaf 9 mei (—14).

Scopula imitaria Hb. Gen. 1 vloog van 4 (—12) tot 9 juli, de niet in de Catalogus vermelde tweede gen. vloog op 12 sept.

Scopula emutaria Hb. Vanaf 4 juni (—31).

Rhodostrophia vibicaria Cl. Vanaf 4 juni (—9). J. UILENBROEK ving nog 2 exemplaren op 8 sept. te Katwijk, die tot een niet door LEMPKE vermelde tweede gen. moeten behoren.

Mesotype virgata Hufn. Gen. 1 vloog van 11 april tot 4 juni en m.i. opnieuw van 27 juni tot 9 juli. Gen. 2 vloog van 5 aug. tot 12 sept. (+3). Het in de Catalogus vermelde over de vliegtijden lijkt me niet juist. De dieren van begin juli behoren m.i. altijd tot gen. 1, nooit tot de tweede gen. Deze extra groep komt ieder jaar tevoorschijn. Gen. 2 is volgens mij zeer partieel; alleen in 1959 nam ik hem wat meer waar.

Lygris testata L. vanaf 27 juni (—6).

Lygris mellinata F. Vanaf 4 juni (—3).

Dystroma citrata L. Vanaf 6 juni (—27).

Xanthorhoë spadicearia Schiff. Vanaf 25 april (—4). Gen. 3 was in 1959 aanwezig. De grens t.o.v. gen. 2 was echter niet met zekerheid te bepalen, lag waarschijnlijk ergens eind aug. of begin sept. Gen. 3 vloog door tot 3 okt.

Xanthorhoë ferrugata Cl. Ook van deze soort was de derde gen. aanwezig, nl.

van 29 (—6) tot 31 aug. Mogelijk behoort een ex. van 19 aug. ook reeds tot deze gen.

Lampropteryx ocellata L. Gen. 1 vloog van 6 mei tot 20 juni. Daarna vloog de soort weer vanaf 4 juli; de groep 4 tot 9 juli moet òf al tot de tweede gen. behoren òf ook deze soort vertoont een in twee vliegperiodes uiteenvallende eerste gen. In het laatste geval horen stellig alle later vliegende dieren tot de tweede gen.; in het eerste geval moet er rekening mee worden gehouden, dat er een derde generatie gevlogen heeft, mogelijk van 5 aug. tot 19 sept. (+11).

Euphyia luctuata Schiff. Vanaf 11 juli (—3).

Ecliptopera silaceata Schiff. Gen. 2 vanaf 16 juli (—3).

Eupithecia linariata F. Een exemplaar op 4 juni (—9), daarna 8 op 7 en 9 juli en tenslotte 3 op 30 aug. en 12 sept.

Eupithecia absinthiata Cl. Vanaf 9 mei (—8).

Eupithecia goossensiata Mab. Vanaf 18 juli (—7).

Eupithecia assimilata Dbld. Gen. 2 vloog waarschijnlijk vanaf 7 juli (—13).

Eupithecia pimpinellata Hb. Vanaf 18 juli (—6).

Eupithecia innotata Hufn. Op 3 okt. werd een zeer vers exemplaar gevangen, dat tot een nog niet door LEMPKE vermelde derde gen. moet behoren.

Eupithecia lariciata Freyer. De soort werd op 18 juli te Wijster verzameld. Het door LEMPKE gedetermineerde exemplaar moet tot een niet in de Catalogus vermelde tweede gen. behoren.

Anticollix sparsata Tr. Vanaf 9 mei (—12).

Abraxas sylvata Scop. Een exemplaar van 22 aug. behoort mogelijk tot een niet door LEMPKE vermelde tweede gen.

Lomasipilis marginata L. Op 30 aug. werd een zeer vers exemplaar waargenomen. Mogelijk een exceptionele nakomeling van de tweede groep der eerste gen.?

Deilinea pusaria L. Gen. 1 van 6 mei tot 6 juni, daarna weer op 7 en 9 juli en weer van 29 juli tot 31 aug.

Deilinea exanthemata Scop. Gen. 1 vloog van 6 mei tot 16 juni, daarna op 9 juli en van 29 juli tot 31 aug. Bij deze beide soorten hebben we opnieuw met een in tweeën uiteengevallen eerste gen. te maken.

Ourapteryx sambucaria L. Op 3 oktober werden op Oostvoorne 5 exemplaren van de tweede gen. waargenomen; deze tweede gen. is zeldzaam.

Campaea margaritata L. Vanaf 13 mei (—3).

Ennomos alniaria L. Vanaf 9 juli (—16).

Crocallis elinguarina L. vloog nog op 31 aug. (+4).

Opisthograptis luteolata L. Gen. 1 vloog van 25 april tot 13 juni en stellig weer opnieuw van 4 tot 9 juli; de tweede gen. vloog van 29 juli (—8) tot 5 sept.

Ectropis bistortata Goeze. Gen. 3 vloog zeker vanaf 30 aug. en waarschijnlijk reeds op 22 aug. (—10).

Aspilates ochrearia Rossi. Gen. 1 vloog van 29 april (—6) tot 23 mei, gen. 2 van 19 tot 30 aug. Van de tweede gen. werd een kweek opgezet, waarvan 5 exemplaren snel doorgroeiden en een partiële derde gen. leverden van 19 okt. tot 7 nov. Een derde gen. is in de Catalogus niet vermeld.

Zeldzame Macrolepidoptera. I Oostvoorne.

Gedurende het onderzoek van het duingebied van Oostvoorne zijn de volgende belangwekkende soorten te voorschijn gekomen.

Celerio livornica Esp. 1 ex. op 13 sept. 1958.

Lymantria monacha L. 1 ex. op 9 juli 1959.

Thyatira batis L. In 1959 werden 13 exx. waargenomen.

Tetbea or Schiff. 7 exx. in 1959.

Eilema lurideola Zincken. 15 exx. in 1959.

Pelosia muscerda Hufn. 4 exx. in 1959.

Diaphora mendica Cl. 1 ex. op 9 mei 1959.

Agrotis cinerea Schiff. 26 exx. in 1959.

Agrotis puta Hb. 8 exx. in 1959.

Actebia praecox L. 1 ex. op 19 aug. 1959.

Noctua interjecta Hb. 21 exx. in 1959.

Mythimna litoralis Curtis. 3 exx. in 1959.

Mythimna albipuncta F. 4 exx. in 1956, 3 in 1959.

Meliana flammea Curtis. 1 ex. op 13 mei 1959.

Tholera cespitis F. 48 exx. in 1959. De soort is de laatste tijd in het westen blijkbaar minder zeldzaam dan vroeger: ik nam de soort ook waar in Leiden, Wassenaar en Meyendel.

Hadena confusa Hufn. 7 exx. in 1959; ook in 1958 waargenomen.

Lacanobia genistae Bkh. 1 ex. op 23 mei 1959. Uit het westen alleen van Overveen vermeld.

Atethmia xerampelina Esp. Telkens 1 ex. op 31 aug. en 5 sept. 1959.

Meganephria oxyacanthae L. Algemeen in 1958, minder in 1959. In de Catalogus niet uit de duinen vermeld, maar komt ook zeer zeldzaam in Wassenaar voor.

Syngrapha interrogationis L. 1 ex. op 1 aug. 1959.

Cucullia asteris F. 2 exx. in 1959.

Chloridea peltigera Schiff. 1 ex. op 22 aug. 1959.

Chilodes maritima Tauscher. 1 ex. op 22 aug. 1959.

Coenobia rufa Hw. 2 exx. in 1959.

Arenostola extrema Hb. en *A. fluxa* Hb. In 1959 gewoon.

Arenostola elymi Tr. 3 exx. in 1959.

Hoplodrina ambigua Schiff. Enkele exx. in 1958, zeer gewoon in 1959.

Laphygma exigua Hb. 1 ex. op 20 sept. 1958.

Lygephila pastinum Tr. In 1958 en 1959 gewoon.

Schrankia costaestrigalis Steph. 1 ex. op 19 aug. 1959.

Jodis lactearia L. 6 exx. in 1959.

Jodis putata L. 1 ex. op 29 juli 1959. Door LEMPKE niet uit het duingebied vermeld, maar mij ook uit Wassenaar bekend.

Sterrba ochrata Scop. 2 exx. Deze soort is naar mijn ervaring in het duingebied helemaal niet gewoon. Op mijn vele tochten door de duinen nam ik de soort nog slechts eens waar te Noordwijkerhout.

Sterrba subsericeata Hw. 42 exx. van de eerste en 7 van de tweede gen.

Scopula imitaria Hb. 10 exx. van de eerste en 6 van de tweede gen.

- Scopula emutaria* Hb. 2 exx. in 1959.
Anaitis plagiata L. 1 ex. op 13 mei 1959.
Nothopteryx polycommata Schiff. 2 exx. op 4 april 1959.
Nothopteryx carpinata Bkh. 3 exx. in 1959.
Lobophora halterata Hufn. 4 exx. in 1959.
Mysticoptera sexalata Retzius, 1 ex. op 9 juli 1959.
Philereme vetulata Schiff. Telkens 1 ex. op 27 juni en 7 juli 1959. LEMPKE kende deze soort al wel uit het duingebied ten noorden van de Nieuwe Maas maar nog niet van Oostvoorne.
Philereme transversata Hufn. 17 exx. in 1959.
Ochyria quadrifasciata Cl. 2 exx. in 1959.
Nycterosea obstipata F. 1 ex. in september 1958.
Calqstygia multistrigaria Hw. 23 exx. in 1959.
Ecliptopera silaceata Schiff. 1 ex. op 9 mei 1959.
Mesoleuca albicillata L. 1 ex. op 4 juli 1959.
Epirrhoë rivata Hb. 2 exx. in 1959.
Perizoma affinitata Steph. 10 exx. in 1959.
Earophila badiata Hb. 28 exx. in 1959.
Eupithecia plumbeolata Hw., *E. satyrata* Hb., *E. tripunctaria* H.S., *E. absinthiata* Cl., *E. assimilata* Dbld.; *E. castigata* Hb., *E. subumbrata* Schiff., *E. nanata* Hb.; *E. innotata* Hufn., *E. virgaureata* Dbld., *E. abbreviata* Steph. en *E. dodoneata* Guenée. Naar mijn ervaring is *E. nanata* in een groot deel van het westen aan te treffen en stellig inheems.
Anticollix sparsata Tr. 1 ex. op 9 mei 1959.
Apeira syringaria L. 1 ex. op 5 sept. 1959.
Angerona prunaria L. 1 ex. op 4 juli 1959.
Plagodis dolabraria L. 1 ex. op 4 juni 1959.
Semiothisa liturata Cl. 2 exx. op 9 juli 1959.
Semiothisa clathrata L. 69 exx. in 1959.
Alcis repandata L. 7 exx. in 1959.
Aspitates ochrearia Rossi. 48 exx. op de lamp in 1959, bovendien nog enkele overdag opgejaagd en van een derde gen. 5 exx. a.o.

De waarnemingen op Oostvoorne konden verricht worden dank zij de welwillende medewerking van het Biologisch Station „Weeversduin”, de Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten en het Zuidhollands Landschap.

II. Rest van Nederland.

Unca olivana Schiff. werd door mij op 6 en 7 juni (resp. op licht en overdag opgejaagd) op de Kampina waargenomen. *U. olivana* is blijkbaar een van de soorten, die zich de laatste tijd sterk uitbreiden. LEMPKE gaf in de Catalogus slechts 17 vindplaatsen. Mij zijn momenteel nog de volgende vindplaatsen bekend: Tjoene, Raalte (*Ent. Ber.* 19, no. 10, 1959), Almen, Ruurlo, Montferland, Hoog-Soeren, 't Woold, Aalten, Noorden, Bergen op Zoom (Fort Rovere), Wouw, Kampina, Heeze.

Euphyia luctuata Schiff. Met *Unca olivana* een van de soorten, die zich steeds meer uitbreidt. Naast de in de Catalogus opgegeven vindplaatsen kan ik nog toe-

voegen: de gehele oosthelft van de Veluwe (Epe, Hoog-Soeren, Wiessel, Ugchelen, Niersen, Gortel, Hoenderlo en Schaarsbergen; in *Ent. Ber.* 19, no. 12, 1959, bovendien nog Otterlo), Zeist (1955, GORTER), de Achterhoek ('t Woold, in 1958 niet zeldzaam) en dit jaar nam ik de soort voor het eerst in het noorden van ons land waar, nl. te Wijster (3 exx. op licht).

Philereme vetulata Schiff. Volgens de Catalogus verbreed in bosachtige streken in o en z, daarnaast in het duingebied van Wassenaar tot Staelduin. Behalve op Oostvoorne verzamelde ik de soort in 1959 ook te Rotterdam, waar op 1 avond liefst 8 exx. op de lamp verschenen; bovendien nam de heer BOGAARD de soort te Hendrik-Ido-Ambacht waar. 1960 zal moeten leren, of het hier een trekkende groep betrof, of dat de soort in Zuid-Holland een wijder areaal bezit.

Verder moge ik memoreren, dat in Noorden *Diataraxia splendens* Hb. en *Chrysoptera c. aureum* Knoch ook in 1959 present waren en in Meyendel *Nothopteryx polycommata* Schiff.

Zeldzame Microlepidoptera.

Tevens kan ik de volgende zeldzame Microlepidoptera vermelden:

Melissoblastes zelleri de Joannis. Oostvoorne. Een typische duinsoort.

Crambus silvellus Hb. Vloog eind augustus 1959 massaal op enkele weitjes in de Vlaardingse Vlietlanden. Volgens BEIRNE (British Pyralid and Plume Moths) is de soort overdag slecht op te jagen en verschuilt hij zich dan tussen de planten. Dit geldt zeker niet voor de Vlaardingse Vlietlanden, waar je stap na stap tot wel 10 exx. opjoeg!

Crambus ericellus Hb. Wooldse Veen en Otterloo.

Crambus dumetellus Hb., *C. contaminellus* Hb., *C. geniculeus* Hw., *C. latistrius* Hw. alle te Oostvoorne, de tweede en derde soort zeer gewoon.

C. selasellus Hb. Oostvoorne en de Vlaardingse Vlietlanden.

C. deliellus Hb. Otterlo en Oostvoorne. *C. lythargyrellus* Hb., Otterlo.

Platytus cerusellus Schiff. Oostvoorne; in hoofdzaak een soort uit het zw duingebied.

Schoenobius gigantellus Schiff. werd pas in 1957 voor het eerst in het duingebied waargenomen. In 1959 te Oostvoorne.

Homoeosoma sinuella Fabr., *H. saxicola* Vaughan, *H. pseudonimbella* Btk. en *Gymnancyla canella* Hb. Oostvoorne. Op *H. pseudonimbella* na typische duinsoorten; alle zeldzaam.

Salebria similella Germ. et Znck. Kampina, 6 juni 1959. Zeldzaam.

Nephoptyx rhenella Zk. Meijendel, 1958; zowel in de Kijfhoek als de Bierlap 1 ex. Zeer zeldzaam.

Scoparia phaeoleuca Z. Oostvoorne, 9 juli 1959, 1 ex. Slechts 3 à 4 exx. bekend.

Evergestis limbata L. Bemelen, een dood ex. in een vensterbank van een café. Een zeer zeldzame, alleen in Z.-Limburg voorkomende soort.

Pyrausta ciliaris Hb. Van de heer J. UILENBROEK kreeg ik, naast *Syngrapha interrogationis*, ook enkele dieren uit Bergen op Zoom. Hierbij bevond zich de tweede in ons land waargenomen *P. ciliaris*. Het andere ex. stamt van Meerssen, 1935.

Eucnemidophorus rhododactylus Schiff. Oostvoorne, 7 juli 1959 een prachtig gaaf ex. op de lamp. Voor zover mij bekend het tweede ex. van ons land. Het eerste

werd in 1949 in de Amsterdamse Waterleidingduinen gevangen door de heer DOETS.

Stenoptilia stigmatodactyla Zell. Oostvoorne, 2 exx. Zeer zeldzaam.

Acleris shepherdana Stph. Noorden (Nieuwkoop), 18 aug. 1958. Een zeer zeldzame soort, door DOETS in de Kortenhoefse Plassen ontdekt.

Conchylis implicitana Wck. Oostvoorne, 9 mei 1959. Een eveneens zeer zeldzame soort.

Olethreutis branderiana L. Mcijndel (Bierlap), 1 juli 1958, 2 exx. (1 hiervan in coll. Leiden). Slechts een drietal malen eerder waargenomen.

Steganoptycha diniana Gr. Oostvoorne, 30 aug. 1959. Zeer zeldzaam.

Notocelia suffusana Z. Oostvoorne, 4 juni 1959. Eveneens een zeer zeldzame soort.

Epiblema grandaevana Z. Rotterdam, 15 juni 1959, 's avonds op een winkelruit midden in de stad. Dit feit, en de grote zeldzaamheid van de soort (het betreft hier het derde ex.) doet vermoeden, dat het hier een trekvlinder betreft.

Ancylus inornatana H.S. Oostvoorne, 9 mei 1959. Zeldzaam.

Psecadia decemguttella Hb. Oostvoorne. Vrij zeldzaam.

Coleophora frischella L. Rotterdam, 21 juni 1959. Deze zeer zeldzame soort, die te Rotterdam ontdekt werd, komt er blijkbaar nog steeds voor.

C. lixella Z. Oostvoorne. Voornamelijk een duinsoort.

C. flavipennella H.S. Rotterdam, 21 juni 1959. Zeldzaam.

Gracilaria falconipennella Hb. Rotterdam, 13 sept. 1958. Zeldzaam.

Coriscium sulphurellum Hw. Oostvoorne, 15 maart 1959. Zeldzaam.

Summary

List of Lepidoptera, remarkable for the dates of capture in 1959 or for the localities where they were taken.

On some varieties of Macrolepidoptera

by

J. A. W. LUCAS

Agrotis puta Hb., f. *junctoides* nov. Orbicular and reniform touching each other. Holotype: Oostvoorne, 13.V.1959.

Agrotis puta Hb., f. *confluens* nov. Orbicular and reniform coalescent¹⁾. Holotype: Oostvoorne, 4.V.1960.

Diarsia mendica Fabr., f. *juncta* nov. Orbicular and reniform touching each other.¹⁾ Holotype: Wijster, 11.VII.1959.

Diarsia rubi View., f. *borealis* Lingo, faun. nov. var. Ground colour darker than usual. Meyndel and Noorden.

Orthosia opima Hb., f. *juncta* nov. Orbicular and reniform touching each other¹⁾. Holotype: Apeldoorn, 14.II.1954 (a.o.).

Arenostola extrema Hb., f. *tangens* nov. Specimens of the f. *punctilinea* Lucas

¹⁾ Cf. LEMPKE, B. J., Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera 4 : 203 and 204, 1939.

²⁾ Cf. LEMPKE, B. J., Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera, 8 : 556 and 557, 1949.